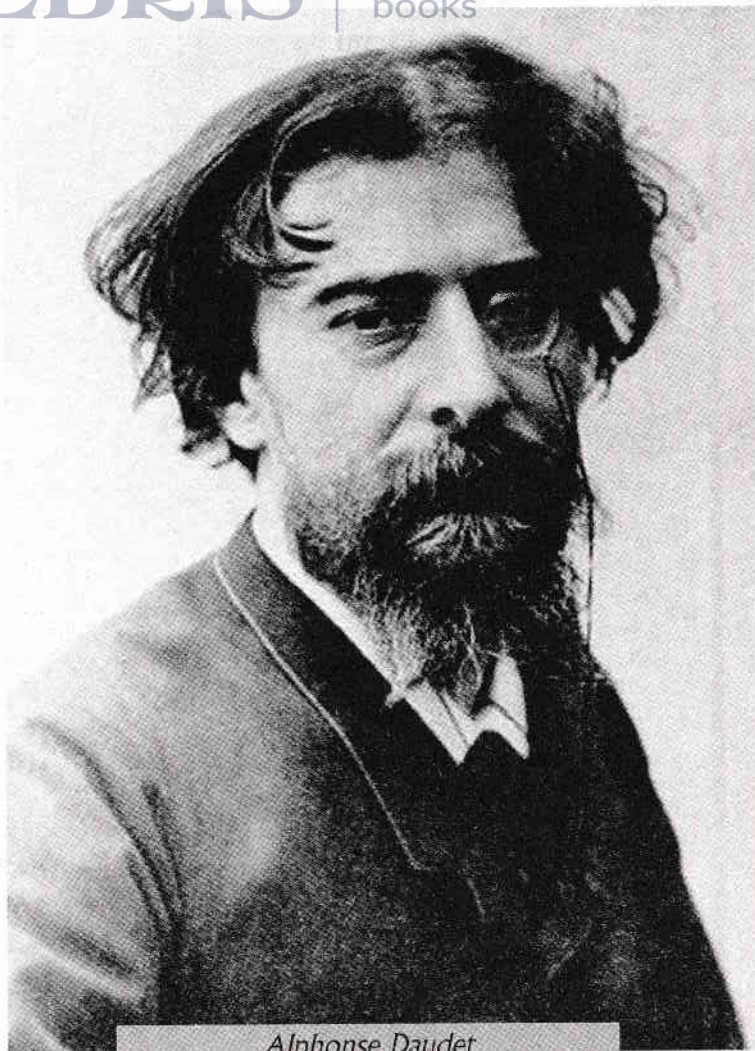

LBRIS

We know
books

Alphonse Daudet
13.05.1840 – 16.12.1897

Alphonse Daudet

PICIUL

Andreas
PRINT

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DAUDET, ALPHONSE

Piciul / Alphonse Daudet ; trad.:
Eucharis ; - București : Andreas Print, 2022
ISBN 978-606-765-151-5

I. Eucharis (trad.)
821.134.282

Traducere: *D-ra Eucharis*

DIFUZOR EXCLUSIV:
IVO PRINT

Petru Maior nr. 32, sector 1, București

Tel./Fax: 021.222.07.67

E-mail: ivo_print@yahoo.com

Site: www.editura-andreas.ro

© Editura **ANDREAS PRINT**, București, 2022

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă, stocată și retransmisă sub formă tipărită, electronică, mecanică, fotocopiată, audio sau sub orice altă variantă fără permisiunea scrisă a **Editurii Andreas Print**.

Tehnoredactare: Gheorghe DUMITRU
Redactare și corectură: Mihaela ANTON
Desen copertă: D.M.

Bun de tipar: 04.03.2022; Coli tipar: 15; Format: Z₆ (16/54x84 cm)

Tipar: ARTPRINT
Email: office@artprint.ro

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI / 7

- I. Fabrica / 7
- II. Gândaci! / 15
- III. A murit! Rugați-vă pentru dânsul! / 23
- IV. Caietul roșu / 27
- V. Câștigă-ți existența / 37
- VI. Micuții / 47
- VII. Pionul / 55
- VIII. Ochii negri / 64
- IX. Afacerea Boucoyran / 72
- X. Zile urâte / 80
- XI. Bunul meu prieten, maestrul de scrimă / 84
- XII. Inelul de fier / 92
- XIII. Cheile domnului Viot / 102
- XIV. Unchiul Baptiste / 106

PARTEA A DOUA / 109

- I. Galoșii mei / 109
- II. Din partea preotului de la Saint-Nizier / 113
- III. Jacques mi-e mamă / 121
- IV. Discuția bugetului / 124
- V. Coucou-Blanc și doamna de la primul etaj / 132
- VI. Romanul lui Pierrotte / 139
- VII. Trandafirul roșu și ochii negri / 151
- VIII. O citire în Pasajul Saumon / 160
- IX. Vei vinde porțelan / 171
- X. Irma Borel / 181
- XI. Inimă de zahăr / 188
- XII. Tolocotoținian / 200
- XIII. Răpirea / 208
- XIV. Visul / 216
- XV. ... / 224
- XVI. Sfârșitul visului / 231

PARTEA ÎNTÂI

*Capitolul I***Fabrica**

M-am născut la 3 mai 18..., într-un oraș din Languedoc, unde găsești mult soare, mult praf, o mănăstire a Carmelitelor și două sau trei monumente romane.

Tatăl meu, domnul Eyssette, care pe vremea aceea făcea negoț cu cravate și legături de gât, avea la marginea orașului o fabrică mare, cu o aripă în care era așezată o locuință tihnită, umbrită de platani și despărțită de atelier printr-o grădină întinsă. Aici am văzut lumina zilei și mi-am petrecut cei dintâi și cei mai frumoși ani ai vieții mele. Așa că, memoria mea, recunoscătoare, a păstrat grădinii, fabricii și platanilor, o amintire neperitoare, și când părinții mei au pierdut totul și a trebuit să mă despart de toate acestea, le-am regretat ca pe niște fapte.

Trebuie să spun de la început, că nașterea mea n-a fost de bun augur pentru casa Eyssette. Bătrâna Annou, bucătăreasa noastră, mi-a povestit adesea, cum tatăl meu, care era într-o călătorie, a primit odată cu vestea venirii mele pe lume și pe aceea a dispariției unuia dintre clienții săi din Marsilia, care îi datora peste patruzeci de mii de franci. Așa că tatăl meu, fericit și mâhnit totodată, se întreba dacă trebuie să plângă fuga clientului, ori să se bucure de sosirea micului Daniel... Trebuia să plângă bunul meu tată, trebuia să plângă pentru amândouă.

Netăgăduit că eu am fost steaua rea a părinților mei. Din ziua nașterii mele, nenorociri de necrezut au început să cadă

pe capul lor. Mai întâi clientul din Marsilia, apoi ne-a ars focul de două ori în același an, pe urmă greva năvodeseilor, cearta noastră cu unchiul Baptiste, un proces foarte costisitor eu boiangii noștri, și în sfârșit Revoluția de la 18.... care ne-a dat lovitura de grație.

De atunci numai o aripă a fabricii mai funcționa. Încetul cu încetul atelierele se goliră. Ți-era milă să vezi cum se ducea viața din casa noastră, încetișor, zi cu zi câte puțin. De la o vreme, în sălile din catul al doilea nu mai intra nimeni, apoi curtea de jos fu părăsită. Starea asta dăinui vreo doi ani de zile, timp în care fabrica era în agonie. În sfârșit, într-o zi nu mai veni niciun lucrător, clopotul atelierelor nu mai sună, roata fântânii încetă să mai scârțâie, apa bazinurilor celor mari, în care se spălau țesăturile, înțepeni, și, în curând, în toată fabrica, nu mai rămăsese decât domnul și doamna Eyssette, bătrâna Annou, fratele meu Jacques și eu; iar mai jos, într-un colț al casei, portarul Colombe cu fiul său, micul Kouget, pentru paza atelierelor.

Într-un cuvânt, eram ruinați.

Eu aveam pe atunci vreo șase sau șapte ani. Cum eram foarte plăpând și bolnăvicios, părinții mei nu voiau să mă dea încă la școală. Alama m-a învățat numai să citesc și să scriu, plus câteva cuvinte spaniole și două-trei arii la chitară, cu ajutorul cărora treceam în familie drept o mică minune.

Mulțumită acestui sistem de educație, eu nu lipseam nicio dată de acasă, și putui astfel să asist la toate manifestările agoniei casei Eyssette. Mărturisesc că acest spectacol mă lăsa rece, mai mult încă, găseam că ruina noastră adusese o schimbare foarte plăcută, pentru că acum puteam să mă joc cum îmi plăcea prin toată fabrica, ceea ce în timpul în care erau lucrătorii nu-mi era permis decât duminica. Foarte serios spuneam micului Rouget: „Acum fabrica este numai a mea, mi-a dat-o mie tata să mă joc în ea.“

Și micul Rouget mă credea. Tot ce-i spuneam eu credea prostănacul. Lumea din jurul meu însă nu privea lucrurile la fel ca mine.

Domnul Eyssette deveni teribil: el era de obicei o fire aprinsă, violentă, exagerată și-i plăcea să strige, să spargă câte ceva din cale-i, să facă zgomot; în fond însă era om foarte bun, numai că pălmuia cu ușurință, vorbea de sus și simțea absolută nevoie de a face pe toți cei din jurul lui să tremure în fața sa. Nenorocul, în loc să-i micșoreze orgoliul, îl întărâta mai rău. De dimineața până seara o ducea într-o ceartă continuă, legându-se de toate: de soare, de vânt, de Jacques, de bătrâna Annou, de Revoluție, oh, mai ales de Revoluție!... Când îl auzeai pe tatăl meu vorbind, ai fi jurat că Revoluția din 18...., care ne-a făcut așa de mult rău, era îndreptată anume împotriva noastră. De asemenea, vă rog să credeți că revoluționarii nu erau prea mult cinstiți în casa Eyssette. Numai Dumnezeu știe ce spuneam pe seama acelor domni, pe vremea aceea... Chiar și în ziua de astăzi, când bătrânul papa Eyssette (Domnul să mi-l ție!) simte că-i vine un acces de gută, se întinde cu greutate pe canapea și îl auzim murmurând: „Ah, revoluționarii!“

Pe vremea, despre care vă vorbesc, tata nu suferea încă de gută, și durerea de a se vedea ruinat îl făcuse așa de rău, încât nimeni nu se putea apropia de dânsul. O dată pe săptămână trebuia să-și ia sânge. În jurul lui nimeni nu vorbea: toți se temeau. La masă ceream pâine pe șoptite. În fața lui nu îndrăzneam nici să plângem. Dar imediat ce pleca, nu se auzea decât un singur suspin de la un capăt până la celălalt al casei. Toată lumea plângea: mama, bătrâna Annou, fratele meu Jacques și abatele, fratele meu mai mare, când venea să ne vadă. Mama, se înțelege, plângea văzându-l așa de nenorocit; abatele și bătrâna Annou plângeau văzând-o pe mama plângând; cât despre Jacques, prea mic pentru a înțelege nenorocirea noastră – era numai cu doi ani mai mare ca mine – el simțea nevoia și plăcerea să plângă.

Ce curios copil era fratele meu Jacques! Iată un om care avea darul lacrimilor. Oricât de departe m-ar purta amintirea, îl văd cu ochii înroșiți și cu obrazul umed. Seara, dimineața, ziua, noaptea, în clasă, la plimbare, acasă, el plângea fără încetare, plângea pretutindeni. Când îl întrebai: „Ce ai?“ – răspundea

suspînând: „N-am nimic!“ și, într-adevăr, n-avea nimic. Plângea, după cum altul își șterge nasul, dar mult mai des. Câteodată, tata, disperat, îi spunea mamei: „Copilul acesta e ridicol, privește-l!“ și mama răspundea cu vocea ei blândă: „Ce vrei, dragă? obiceiul acesta îi va trece cu vremea; la vârsta lui eram și eu ca dânsul.“ Dar Jacques creștea și obiceiul nu dispărea deloc. Ba, dimpotrivă, darul curios al acestui copil straniu, de a vărsa, fără nicio cauză, torente de lacrimi, creștea în fiecare zi. Așa că nenorocirea părinților noștri îi era foarte bine venită... Acum putea să plângă în voie zile întregi, fără ca nimeni să-l întrebe: „Ce ai?“

De altfel, ruina noastră avea pentru Jacques, ca și pentru mine, partea ei veselă.

Cât despre mine, eu eram foarte fericit.

Nimeni nu se mai ocupa de mine și eu profitam de faptul acesta pentru a mă juca toată ziua cu Rouget prin atelierile goale, în care pașii noștri sunau ca într-o biserică și prin curțile mari, părăsite, pline de iarbă. Rouget, fiul portarului Colombe, era un băiat de doisprezece ani, tare ca un bou, devotat ca un câine, prost ca o găscă și cu părul roșu, particularitate căreia îi datora porecla de Rouget. Dar vreau să vă spun un lucru! Rouget nu era pentru mine Rouget. El era rînd pe rînd: credinciosul meu Vineri¹, un trib de sălbatici, marinari revoltați, în sfârșit, tot ce vrei. Iar eu nu mă numeam pe atunci Daniel Eyssette, ci eram acel om curios îmbrăcat în piei de animale, despre aventurile căruia mi-a povestit însuși maestrul Crusoe. O, ce nebunie dulce! Seara, după masă, reciteam pe Crusoe al meu, îl învățam pe de rost; ziua îl jucam, îl jucam cu furie, și înrolam în comedia mea tot ce vedeam în jurul meu. Fabrica nu mai era fabrică, ci era insula mea părăsită, ah, foarte părăsită. Bazinurile reprezentau oceanul, grădina era o pădure virgină. În platani se aflau o mulțime de greieri care făceau și ei parte din piesă, dar fără să știe...

¹ Vineri – personaj principal, alături de Robinson, al romanului Robinson Crusoe, scris de Daniel Defoe. (n.ed.)

Rouget habar n-avea nici el de însemnătatea rolului său. Dacă l-ai fi întrebat cine e Robinson, s-ar fi încurcat grozav; totuși trebuie să spun că-și îndeplinea serviciul cu cea mai mare convingere, și că nimeni nu-l putea întrece când era vorba să imite răgetul sălbaticilor. De unde învățase asta, nu știu. Dar răgetele acelea groaznice, pe care le scotea din fundul gâtulelui, agitându-și coama lui de păr roșu, ar fi înspăimântat și pe cei mai curajoși oameni. Eu însumi, Robinson, mă înfioram câteodată de groază și eram silit să-i spun încet: „Nu mai face așa de tare, Rouget, că mi-e frică!“

Dacă Rouget imita foarte bine strigătul sălbaticilor, spre nenorocul meu el știa încă și mai bine să înjure, ca băieții de stradă și, jucându-mă așa mereu cu dânsul, m-am obișnuit să vorbesc ca ei, și într-o zi la masă, nu știu nici eu cum mi-a scăpat o înjurătură grozavă. Toți au rămas înmărmuriți. „Cine te-a învățat? De unde ai auzit astfel de vorbe?“ Fu un adevărat eveniment! Tata spuse imediat că trebuie să mă pună într-o casă de corecție; abatele, fratele meu cel mai mare, fu de părere că, înainte de toate, trebuia să mă spovedesc, pentru că acum aveam destulă pricepere. Începui îndată pregătirile. Greu lucru! Trebuia să adun din toate colțurile conștiinței mele o mulțime de păcate vechi, ce ședeau acolo ascunse de șapte ani. Două nopți n-am putut dormi; îmi treceau pe dinaintea ochilor toate păcatele comise; pusesem, ce-i drept, pe cele mai mici deasupra, dar ce folos? Și celelalte se vedeau, și când a trebuit să îngenunchiez și să le spun pe toate preotului, am crezut că voi muri de teamă și rușine...

Dar și aceasta s-a sfârșit. De atunci n-am mai voit să mă joc cu Rouget; știam acum vorbele spuse de Sf. Pavel, și preotul mi le repeta adesea: demonul umblă veșnic în jurul nostru ca un leu, *devoret*. Ah, acest *quaerens quem devoret*¹ ce impresie îmi făcu! Știam, de asemenea, că acel intrigant de Lucifer își poate lua orice înfățișare pentru a ne ispiți, și nimeni nu mi-ar

¹ caut pe cineva pe care să devoreze. (n.ed.)

fi putut scoate din cap gândul că el se ascunsese în inima lui Rouget, pentru a mă înveța să înjur numele Domnului. Și prima mea grijă asta a fost, așa că imediat am intrat în fabrică să-l vestesc pe Vineri că s-a isprăvit cu jocurile noastre. Nenorocitul! Vestea aceasta i-a sfâșiat inima, dar s-a supus fără să murmure. Câteodată îl vedeam stând lângă ușa care dădea spre atelier; se uita întristat și, când vedea că-l privesc, nenorocitul, voind să mă înduioșeze, scotea răgete îngrozitoare, mișcându-și coama înflăcărată, dar cu cât răgea mai tare, cu atât eu mă depărtam mai mult de dânsul. Mi se părea că seamănă cu faimosul de leu „*quaerens*“, și strigam la el: „Pleacă! Mi-e groază de tine!”

Rouget se încapătăna să mugească astfel câteva zile, dar, într-o dimineață, tatăl său, plictisit de răgetele lui de acasă, îl trimise să mai ragă și în altă parte, făcând ucenicie, și nu l-am mai văzut de atunci.

Dar entuziasmul meu pentru Robinson nu se răci nicio clipă. Tocmai pe atunci, unchiul Baptiste se dezgustă de papagalul său și mi-l dăruie mie. Acest papagal înlocui pe Vineri. L-am așezat într-o colivie frumoasă în reședința mea de iarnă, și iată-mă mai Crusoe ca întotdeauna, petrecându-mi zilele lângă acea interesantă pasăre. Căutam să-l învăț să spună: „Robinson, sârmanul meu Robinson!” șiți, ca în carte!

Acest papagal, pe care unchiul Baptiste mi-l dăduse pentru a scăpa de vorbăreala lui, de când era la mine se încapătăna să nu scoată nicio vorbă. Nu voia să spună nici sârmanul meu Robinson, nici vreo altă vorbă; n-am putut-o scoate la capăt cu el. Totuși îl iubeam mult și îl îngrijeam cât puteam de bine.

Astfel trăiam cu papagalul meu iubit, în singurătatea cea mai mare, când într-o dimineață mi se întâmplă un eveniment curios. În ziua aceea ieșisem din colibă mai devreme decât de obicei și, înarmat până în dinți, voiam să-mi cercetez cu de-amănuntul insula... Deodată, am văzut venind spre mine un grup de trei, patru persoane, care vorbeau tare și gesticulau. Doamne! Oameni străini în insula mea. Abia am avut vreme să mă ascund după un tufiș de trandafiri. Oamenii trecură pe lângă

mine fără să mă vadă. Mi se păru că deosebesc vocea portarului Colombe, ceea ce mă făcu să-mi mai vin în fire, dar după ce s-au îndepărtat puțin, am ieșit din ascunzătoare și i-am urmărit de la distanță, ca să văd ce au de gând.

Străinii aceștia au stat mult pe insula mea... O cercetară de la un capăt la celălalt foarte amănunțit. Îi văzui intrând în peșterile mele și sondând cu bastoanele adâncimea oceanului. Din când în când se opreau și dădeau din cap. Teama mea cea mare era să nu-mi descopere reședințele... Ce m-aș fi făcut atunci, Doamne! Din fericire asta nu s-a întâmplat, și, după o jumătate de ceas, oamenii se retraseră, fără să le treacă măcar prin gând că insula era locuită. Îndată ce au plecat, eu m-am închis în una dintre colibele mele și am stat acolo toată ziua, muncindu-mă să pricep cam cine erau oamenii aceia, și de ce veniseră.

Curiozitatea mi-a fost curând satisfăcută.

Seara, la cină, tata ne vesti foarte ceremonios că vânduse fabrica și că, peste o lună, trebuia să plecăm la Lyon, unde aveam să locuim de acum înainte.

Aceasta a fost pentru mine o lovitură strașnică. Mi se părea că cerul cade peste mine. Fabrica vândută!... Ei bine, și insula, peșterile și colibele mele?

Vai, tata vânduse totul: trebuia să-mi părăsesc insula, peșterile, colibele. Doamne, cât am mai plâns!...

Timp de o lună, pe când se împachetau în casă oglinzile, sticlăria, eu mă preumblam singur și trist prin scumpa mea fabrică. Vă dați seama că nu mai aveam inimă să mă joc... oh, nu... Mă așezam câte puțin prin toate colțurile și, privind obiectele din jurul meu, spuneam: „Rămâneți cu bine, prietenii mei...”, le vorbeam ca unor oameni, platanilor dragi. Iar heleșteelor: „S-a sfârșit, nu ne vom mai vedea!” În fundul grădinii era un rodiu, ale cărui flori roșii se răsătau în soare. Eu îi spusei suspinând: „Dă-mi una din florile tale“, și el mi-a dat. Am pus-o cu grijă în sân, ca o amintire scumpă, și eram foarte mahnit.

Totuși, în mijlocul acestei dureri mari, două lucruri mă făceau să zâmbesc: întâi gândul că voi călători cu vaporul și apoi

că mi se dădea voie să-mi iau papagalul. Îmi ziceam că Robinson își părăsise insula aproape în aceleași condiții, și asta îmi dădea curaj.

În sfârșit, sosi și ziua plecării. Tata era de o săptămână la Lyon. Pornise înainte cu mobilele. Eu rămăsesem să plec cu Jacques, mama și bătrâna Annou. Fratele meu cel mare, abatele, nu se muta cu noi, dar ne însoți până la diligența din Beaucaire, și portarul Colombe ne însoți și el. Portarul mergea înainte și mâna o căruță enormă, încărcată cu cufere. Apoi venea fratele meu cel mare, la braț cu mama.

Scumpul meu abate, pe care nu mi-a fost dat să-l mai văd!

În urmă venea bătrâna Annou cu o umbrelă mare, albastră, și lângă dânsa, Jacques. Foarte vesel că pleacă la Lyon, dar totuși suspinând... În sfârșit, la coada coloanei, mergea grav Daniel Eyssette, cu colivia papagalului în brațe și se uita mereu înapoi la iubita lui fabrică.

Pe măsură ce caravana se depărta, copacul cu rodii se înălța cât putea de mult peste gardul grădinii, ca să ne mai vadă o dată... Platanii își mișcau crăcile în semn de rămas bun... Daniel Eyssette, foarte emoționat, le trimitea sărutări pe furiș.

Mi-am părăsit insula la 30 septembrie 18...

Capitolul II Gândaci!

O, întâmplări din copilăria mea, ce impresie vie mi-ați lăsat voi! Ieri pare că am făcut călătoria pe Bon. Parcă văd vaporul, călătorii și tot echipajul, parcă tot aud zgomotul roților și fluieratul mașinii. Căpitanul se numea Genies, și bucătarul-șef, Montelimart. Lucrurile astea nu se pot uita.

Călătoria dură trei zile. Și toate aceste trei zile le petrecui pe punte, coborând în sală numai pentru a mânca și dormi. Restul timpului stăteam în colțul cel mai depărtat al corăbiei, aproape de ancoră. Acolo se afla un clopot mare, pe care îl trăgea de câte ori intram într-un oraș, iar eu mă așezam lângă acest clopot, printre niște funii; cușca papagalului o țineam pe genunchi și priveam afară. Ronul era așa de lat, că abia i se vedeau malurile. Eu aș fi vrut să fie și mai lat și să se numească: mare! Cerul râdea și valurile erau verzi! Bărți mari alunecau de-a lungul apei. Marinari călări pe câini treceau pe lângă noi cântând. Câteodată, vaporul atingea în treacăt vreo insulă plină de verdeață și acoperită de trestii și sălcii. „Oh, o insulă părăsită!” ziceam în gând, și o mâncam din priviri.

Către sfârșitul zilei a treia, crezui că va cădea grindină. Cerul se întunecase deodată, o ceață deasă juca peste fluviu. În partea din față a vaporului se aprinse un felinar mare și, zău, în fața acestor simptome, începui să fiu emoționat... În clipa aceea, cineva de lângă mine zise: „Iată Lyonul!” În același timp, clopotul cel mare începu să sune. Era Lyonul.

Prin ceață, vedeam întunecat niște lumini arzând, când pe un mal, când pe celălalt; trecurăm apoi pe sub o punte, apoi pe sub alta. Și, de fiecare dată, coșul enorm al mașinii se îndoia în